

Dyslexieprotocol GSG Guido Locatie Havo Vwo

*havo/vwo/gymnasium
klas 1 & 2*

Jaar 2023-2027

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Doelen	3
3. Doelgroep	3
4. Uitgangspunten.....	3
5. Signalering	4
6. Screening	4
7. Begeleiding na dyslexiescreening	5
8. Maatregelen voor leerlingen met dyslexie	7
Bijlage 1 – maatregelen voor leerlingen met dyslexie	8

1. Inleiding

GSG Guido wil leerlingen bijbelgetrouw, ontwikkelingsgericht en dynamisch onderwijs bieden en geeft daarbij richting en ruimte voor groei. We vinden het belangrijk dat leerlingen goede ondersteuning ontvangen bij het leren. Vanwege *passend onderwijs* en de daarbij horende zorgplicht is Guido verplicht om binnen redelijke grenzen belemmeringen weg te nemen die een leerling met dyslexie ondervindt in onderwijs, toetsing en examinering. In dit protocol wordt beschreven welke mogelijkheden er zijn voor deze leerlingen op Guido havo/vwo/gymnasium. Daarnaast wordt genoemd welke ondersteuning er is voor leerlingen waarbij een vermoeden is van dyslexie of die moeite hebben met lezen en/of spellen.

2. Doelen

- Leerlingen met lees- en spellingproblemen worden gescreend op de aanwezigheid van dyslexie.
- Leerlingen met lees- en spellingproblemen worden begeleid op het gebied van lezen en/of spellen.
- Leerlingen worden geholpen om te leren omgaan met de sociaal-emotionele gevolgen van dyslexie.
- Leerlingen met dyslexie vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid, zo nodig met hulpmiddelen.
- Leerlingen met dyslexie kunnen de opleiding volgen waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten (en executieve vaardigheden) in staat zijn.

3. Doelgroep

Dit protocol is ontwikkeld voor leerlingen met een dyslexieverklaring en voor leerlingen die moeite hebben met lezen en/of spellen. Voor dyslexie hanteren we de volgende definitie:

“Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking.” (Stichting Dyslexie Nederland, 2008; 2016).

Dyslexie heeft gevolgen voor het leren. Voor elke dyslectische leerling kunnen de gevolgen anders zijn. Meer informatie over dyslexie en onderwijs is te vinden op www.dyslexiecentraal.nl en www.stichtingdyslexienederland.nl.

4. Uitgangspunten

- Voor de vormgeving van zowel onderzoek als begeleiding wordt het protocol van Stichting Dyslexie Nederland (SDN, 2016) en het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs (Masterplan Dyslexie, 2013) gebruikt.
- We werken met een geïntegreerde aanpak (afstemming docenten, interne zorgspecialisten, directie, leerling, ouders en externe zorgspecialisten).
- We werken volgens het economisch principe: maximaal resultaat voor de leerling met minimale extra inspanning.

5. Signalering

Op welke momenten in het schooljaar worden leerlingen geselecteerd met opvallend lage lees- en/of spellingresultaten?

Augustus/september (klas 1):

- De secretaresses kijken op het aanmeldformulier van de basisschool waarop staat genoteerd of er sprake is van dyslexie. Wanneer er sprake is van dyslexie, vragen de secretaresses bij ouders de dyslexieverklaring op. Deze plaatsen zij in Magister. De secretaresses stellen een lijst samen met daarop de leerlingen met een dyslexiediagnose. De leerlingenlijst wordt opgestuurd naar de ondersteuningscoördinator én de RT'er die de training Dyslexietoppers geeft.

September (klas 1):

- Mentoren maken in Magister (logboek) een aantekening bij leerlingen waarbij vermoedens zijn van dyslexie, bijv. wanneer dit is aangegeven op het aanmeldformulier van de basisschool. Dit geven zij door aan teamleider, die dit bespreekt met de ondersteuningscoördinator.

Januari (klas 1 en 2):

- Mentoren geven door aan de teamleider welke leerlingen uitvallen op de CITO Nederlandse leesvaardigheid. Een CITO-resultaat van minstens twee niveaus lager dan het huidige schoolniveau van de leerling is opvallend.
- Mentoren geven door aan de teamleider bij welke leerlingen door docenten of in resultaten kenmerken worden gezien van dyslexie (bijv. op basis van spelfouten, een trage (voor)leessnelheid of opvallend slechte resultaten op meerdere talen).

De teamleider heeft als rol om mentoren aan het bovenstaande te herinneren. De teamleider geeft dit door aan de ondersteuningscoördinator, die de leerlingen met dyslexierisico doorstuurt naar de orthopedagoog, waarbij de reden van doorsturen wordt benoemd.

Wanneer ouders of leerlingen een vermoeden hebben van dyslexie, kunnen zij dit kenbaar maken bij de mentor. De mentor overlegt dit met de teamleider.

6. Screening

Welke leerlingen komen in aanmerking voor een lees- en/of spellingscreening?

De orthopedagoog doet dossieronderzoek. Leerlingen komen in aanmerking voor een screening wanneer:

1. Uit het leerlingvolgsysteem van de basisschool (LVS Citoresultaten) blijkt dat er sprake is van 3x achtereenvolgens een D- of E-score op DMT-toetsen (technisch lezen) en/óf 3x achtereenvolgens een D- of E-score op CITO woordspelling (niet werkwoordspelling).
2. Uit het basisschooldossier blijkt dat de lees- of spellingproblemen specifiek zijn en opvallen ten opzichte van andere vaardigheden/vakken/prestaties.

Hoe verloopt de lees- en spellingscreening?

Als een leerling voldoet aan criterium 1 en 2 (zoals hierboven genoemd) volgt een korte screening door de orthopedagoog of RT'er op het gebied van lezen en/of spellen. De orthopedagoog geeft op basis van de screening een advies. Mogelijkheden zijn:

Begeleiding intern

Er kan begeleiding op school worden opgestart door een RT'er. Dit kan worden geadviseerd wanneer de scores op de screeningtests zwak zijn, namelijk een resultaat onder het tiende percentiel. Er is mogelijk sprake van dyslexie.

Wanneer een score net boven de laagste 10 procent uitkomt, is begeleiding ook mogelijk. In dit geval noemen we het een lees- of spellingprobleem, geen stoornis. Er is geen sprake van dyslexie, echter gezien de moeiten met lezen en/of spelling kan begeleiding wel wenselijk zijn.

Dyslexieonderzoek extern

Wanneer er sprake is van een score onder het tiende percentiel én er al veel lees- en/of spellingbegeleiding heeft plaatsgevonden, kan de orthopedagoog adviseren om direct over te gaan tot dyslexieonderzoek. Op school wordt geen onderzoek verricht naar dyslexie; dit kan bij een extern onderzoeksbureau worden uitgevoerd. De kosten zijn voor eigen rekening.

Het staat ouders uiteraard vrij om, te allen tijde, contact op te nemen met een particulier onderzoeksbureau om de mogelijkheden tot dyslexieonderzoek te bespreken. Uit de praktijk blijkt dat onderzoeksbureaus uiteenlopende voorwaarden hanteren voordat zij overgaan tot dyslexieonderzoek.

7. Begeleiding na dyslexiescreening

Begeleiding is noodzakelijk om de hardnekkigheid van lees- en spellingproblemen aan te kunnen tonen, wanneer er mogelijk sprake is van dyslexie. Consequent en goed oefenen is een belangrijke voorwaarde om dyslexie vast te kunnen stellen.

Interventieperiode

Vanuit school worden de leerdoelen besproken. Ook wordt naar ouders/leerling gecommuniceerd wat verwacht wordt aan inzet en aanwezigheid. Het is belangrijk dat een leerling thuis oefent met de aangeboden stof, want wanneer dit niet gebeurt heeft dit consequenties voor het vervolg van de begeleiding.

Vervolgens wordt er een plan van handelen opgesteld, waarbij gebruik wordt gemaakt van een effectieve remediërende methode (zoals RALFI). Bij het lezen is het van belang dat er gebruik wordt gemaakt van een voor de leerling zinvolle en/of betekenisvolle tekst. Leerlingen oefenen zelfstandig, op school onder begeleiding van een RT'er en daarnaast thuis.

De interventieperiode heeft een duur van ongeveer zes maanden. Dit is inclusief schoolvakanties, waarin geen begeleiding wordt geboden. Aangeraden wordt om wel thuis door te gaan met het oefenen. Er wordt uitgegaan van circa twintig begeleidingsmomenten.

Tussenevaluatie m.b.t inzet (na 10 begeleidingsmomenten)

Doel van dit moment is het evalueren van de inzet van de leerling door de RT'er. Bij onvoldoende inzet (oefening thuis, werkhouding tijdens begeleiding) kan besloten worden om de begeleiding stop te zetten. De begeleider overlegt bij twijfel met de orthopedagoog.

Eindevaluatie (na 20 begeleidingsmomenten)

De begeleider of orthopedagoog neemt lees- en/of spellingtoetsen af. Wanneer een leerling een score behorend bij de laagste 10 procent behaalt op de lees- en/of spellingtoets, is aangetoond dat het probleem hardnekkig is. Ouders en leerling wordt aangeraden om verder (extern) dyslexieonderzoek te laten verrichten.

Wanneer een score net boven de laagste 10 procent uitkomt, is er geen sprake van dyslexie. In dit geval noemen we het een lees- of spellingprobleem, geen stoornis. Wanneer er nog wel sprake is van moeite met lezen en/of spelling, kan besproken worden wat helpend zou kunnen zijn voor deze leerling.

8. Maatregelen voor leerlingen met dyslexie

Voor het treffen van aanpassingen in de wijze van examinering bij dyslectische kandidaten is een deskundigenverklaring nodig op grond van artikel 3.54 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Iedere leerling met een diagnose dyslexie heeft gedurende zijn schooltijd recht op:

Extra tijd: Een leerling met dyslexie krijgt 15 minuten extra tijd bij toetsen, ongeacht de duur van een toets. Bij het centraal examen krijgt een leerling 30 minuten extra tijd.

Voorleessoftware: Iedere leerling mag gebruik maken van voorleessoftware. Op school wordt gewerkt met software, zoals aangeboden door de verschillende lesmethodes. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van het programma Kurzweil. Het is mogelijk om hiervoor een ouder-kindtraining te volgen bij de organisatie Lexima. Dit wordt vanuit school aangeraden. Naast het schoolexamen mag ook tijdens het Centraal Schriftelijk Examen Kurzweil worden gebruikt. Het is van belang dat een leerling er bekend mee is, voordat het examen begint. Daarom wordt verwacht dat een leerling er minimaal vanaf het begin van het examenjaar mee heeft gewerkt. Wanneer een leerling gebruik wil maken van voorleessoftware/Kurzweil bij toetsen en examens, is het noodzakelijk om tijdig contact op te nemen met het zorgteam van school.

Laptopgebruik met spellingcontrole: Een leerling met dyslexie mag gebruik maken van een laptop gedurende de schoolloopbaan, wanneer de leerling of ouders dit op school hebben aangevraagd. Ook bij toetsing of het centraal examen mag een leerling gebruik maken van de laptop. De leerling mag altijd gebruik maken van de spellingscontrole. Bij gebruik van de computer ziet de school erop toe dat de kandidaat geen toegang heeft tot hulpmiddelen die niet zijn toegestaan (Bron: examenblad.nl).

Het is niet mogelijk om het centraal examen aangeleverd te krijgen in een groter lettertype dan gebruikelijk. Lettertype Arial, lettergrootte 12 wordt gebruikt.

In het eerste jaar krijgen leerlingen met een dyslexieverklaring op de Guido gelegenheid voor het volgen van de cursus 'DyslexieToppers' (groepsgewijs). In deze maatwerktraining wordt aandacht gegeven aan: tekstverwerking, jezelf motiveren om te lezen, gebruik van dyslexiesoftware, planning van leeswerk, leerstrategie van woordjes en psycho-educatie. Dyslectische leerling krijgen een overzicht waarin wordt beschreven welke aanpassingen er voor hem/haar mogelijk zijn in het onderwijs. Zie bijlage 1. Met een sticker op de leerlingpas kan een leerling aantonen dat er sprake is van dyslexie en hij/zij daarom recht heeft op de bovenstaande aanpassingen.

Wanneer een leerling met dyslexie ondanks bovenstaande aanpassingen vastloopt, wordt binnen het zorgteam overlegd welke aanvullende aanpassingen verder nodig zijn. Dit is maatwerk. Door aanpassingen vermindert de hinder die een leerling ondervindt van zijn lage vaardigheidsniveau op het gebied van technisch lezen of spellen. Verdere aanpassingen worden toegepast indien noodzakelijk, waarbij het belangrijk blijft dat leerlingen met dyslexie zoveel mogelijk vaardigheden leert die zij nodig hebben voor het examen.

Bijlage 1 – maatregelen voor leerlingen met dyslexie

Beste

Er is bij jou dyslexie vastgesteld. Je zult moeite hebben met het lezen of schrijven van woorden, of beide. Dyslexie staat los van hoe slim je bent, ook heel slimme mensen kunnen er last van hebben. Op school lees en schrijf je veel. Daarom zal je harder moeten werken dan een klasgenoot zonder dyslexie. Om je hierbij te helpen, zijn er op school bepaalde maatregelen die voor jou gelden.

1. Extra tijd

Bij toetsen krijg je altijd 15 minuten extra tijd per toets. Bij het centraal examen krijg je 30 minuten extra tijd per examen.

2. Voorleessoftware

Je mag gebruik maken van voorleessoftware. Soms kan je deze optie al in de online lesmethode vinden. Ook kan je gebruik maken van het programma Kurzweil. Als je Kurzweil tijdens het centraal examen wil gebruiken, is het belangrijk dat je het programma goed kent en er dus al een schooljaar mee hebt geoefend. Het is je eigen verantwoordelijkheid dat op tijd begint met oefenen.

3. Laptopgebruik

Als je dyslexie hebt, mag je op school altijd gebruik maken van een laptop en van de spellingscontrole.

4. Lettertype

Toetsen en examens zijn gemaakt met lettertype Arial, grootte 12. Dat is het lettertype dat in dit formulier ook is gebruikt.

Bij het leerlingloket wordt een sticker op je leerlingpas geplakt. Deze sticker zorgt ervoor dat docenten tijdens toetsen en examens weten dat jij recht hebt op bovenstaande maatregelen.

Wanneer je nog vragen hebt over de hulp bij dyslexie, dan kan je mentor je hierbij helpen.

Zet hem op!